

יום השפה הבינלאומי

כתיבה: אילת כ"ץ וד"ר אביגיל עדין-סורקיס

רקע

יום שפת האם הבין-לאומי מצוין מדי שנה ב-21 בפברואר לקידום ההכרה והמודעות בגיוון של שפות ותרבויות בכל רחבי העולם. היום הוכרז לראשונה על ידי אונסק"ו ב-17 בנובמבר 2009. אונסק"ו מציינת את יום שפת האם הבין-לאומי במשך כ-20 שנה, במטרה לקדם חינוך רב לשוני, תוך שימור שפת אם. בכל שנה נבחר נושא מוביל ליום.

יום שפת האם מנציח את האירוע בשנת 1952, שבו הפגינו סטודנטים בכמה אוניברסיטאות בבנגלדש שיכירו בשפת האם שלהם, בנגלה, כאחת מהשפות הרשמיות בפקיסטן ונורו למוות על ידי שוטרים.

יום שפת האם נועד כדי לעודד את קיומה של הרב תרבותיות והכיבוד של שפות שונות. הוא נועד גם להעלות את החשיבות של הסובלנות כלפי תרבויות אחרות וכלפי אנשים שלא שולטים בשפת המקום שבו הם נמצאים כי היא זרה להם, ולחזק שפות שנמצאות בסכנת הכחדה.

מהי שפת אם?

זוהי הלשון שאדם מדבר בה מילדותו, בבית הוריו. לפי המילון, שפת אם היא השפה הראשונה אותה למד האדם, והיא בדרך כלל השפה בה הוא מיומן יותר. שפת אם:

היא אמצעי תקשורת ראשוני.

מכילה את אוצר האסוציאציות האישי.

מכילה את אוצר האסוציאציות התרבותי המשותף, את הזיכרון המשותף למשפחה או לקהילה תרבותית.

היא חלק מכריע ועמוק בזהות של כל אחת ואחד מאתנו.

הצעה לפעילות

שיח קבוצתי כפתיח (פיתוי)

בקבוצות או בזוגות, שתפו את חבריכם:

לדוגמה:

באיזו שפה אתם מדברים עם הורייכם?

Spanish

באיזו שפה אתם מדברים עם הסבים והסבתות שלכם?

1. *Hola* (שלום)

באיזו שפה אתם מדברים בבית?

2. *Gate* (חתול)

איזו שפה הייתם רוצים ללמוד? למה?

3. *Feliz* (שמח)

מדוע שפת האם חשובה לנו?

4. *Libro* (ספר)

במליאה, החליטו על חמש מילים חדשות שתלמדו בשפה שהם לא מכירים.

5. *Agua* (מים)

French

1. *Bonjour* (שלום)

2. *Chat* (חתול)

3. *Heureux/Heureuse* (שמח)

4. *Livre* (ספר)

5. *Eau* (מים)

חידון

בזוגות או בקבוצות, בחרו את התשובה הנכונה בידיעה שאוכלוסיית העולם מונה 8 מיליארד איש.

1. כמה שפות מדוברות יש כיום בעולם?

- 6300 מתוכן 2000 שפות מדוברות על ידי פחות מאלף איש
- 6500 מתוכן 2000 שפות מדוברות על ידי פחות מאלף איש
- 6500 מתוכן 1000 שפות מדוברות על ידי פחות מאלף איש
- 6500 מתוכן מיליון שפות מדוברות על שלושה אנשים

2. מהי השפה המדוברת ביותר בעולם?

- סינית מנדרינית
- עברית
- אנגלית
- ספרדית

3. באיזו מדינה לדעתכם מדברים את המספר הרב ביותר של שפות?

- 80% מהשפות המדוברות ביותר בעולם קיימות בפפואה גינאה החדשה- 840 שפות מדוברות
- 12% מהשפות המדוברות ביותר בעולם קיימות בפפואה גינאה החדשה- 840 שפות מדוברות
- 25% מהשפות המדוברות ביותר בעולם קיימות בפפואה גינאה החדשה- 840 שפות מדוברות
- 100% מהשפות המדוברות ביותר בעולם קיימות בפפואה גינאה החדשה- 1000 שפות מדוברות

4. כמה שפות מדברים באסיה?

- 2500 שפות
- 2200 שפות
- 5 שפות
- 3 שפות- עברית, אנגלית וערבית

חידון

5. כמה דוברי אנגלית כשפת אם יש בעולם?

- 100 מליון
- 378 מליון
- 873 מליון
- מיליארד

6. מהי לדעתכם השפה הרשמית של ארה"ב?

- אנגלית
- ספרדית
- צרפתית
- אין שפה רשמית

7. לכמה שפות תרגמו את התנ"ך?

- התנ"ך תורגם ל-2,454 שפות ברחבי העולם.
- התנ"ך תורגם ל-2,545 שפות ברחבי העולם.
- התנ"ך תורגם ל-200 שפות ברחבי העולם.
- התנ"ך תורגם רק לאנגלית.

8. כמה שפות סימנים יש בעולם?

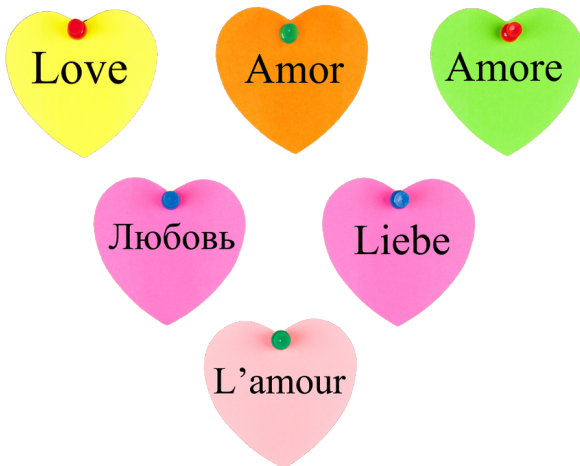
- 5
- 300
- 1000
- רק אחת

9. מהי השפה הכי קשה ללמידה?

- עברית
- סינית מנדרינית
- צרפתית
- כל השפות קשות

10. מהי השפה הכי קלה ללמידה?

- דנית, הולנדית, צרפתית, איטלקית
- נורבגית, פורטוגזית
- רומנית, ספרדית, שבדית
- כל התשובות נכונות

חידון

11. איזו שפה נחשבת הכי יפה בעולם?

- ספרדית
- איטלקית
- צרפתית
- כל התשובות נכונות

12. מהן חמש השפות הכי מדוברות בעולם?

- סינית, ספרדית, אנגלית
- ערבית, הינדית
- גרמנית, אנגלית, ספרדית
- תשובות א' ו-ב'

תשובות לחידון

1. כמה שפות מדוברות יש כיום בעולם?

6500 שפות מתוכן 2000 שפות מדוברות על ידי פחות מאלף איש

2. מהי השפה המדוברת ביותר בעולם?

סינית מנדרנית. לשפה הזאת יש את מספר דוברי שפת האם הגבוה ביותר: 1,128,164,644 דוברים. לשפה האנגלית יש מספר דוברים גדול יותר מאשר השפה הסינית אם מחליטים לספור גם דוברי שפה שניה. מספר הדוברים של השפה האנגלית הוא: 1,300,569,350.

3. באיזו מדינה לדעתכם מדברים את המספר הרב ביותר של שפות?

12% מהשפות המדוברות היום בעולם קיימות במקום אחד קטן - פפואה גינאה החדשה - קיימות שם 840 שפות מדוברות.

4. כמה שפות מדברים באסיה?

2200 שפות

5. כמה דוברי אנגלית שפת אם יש בעולם?

378 מיליון איש הדוברים אנגלית כשפת אם

6. מהי לדעתכם השפה הרשמית של ארה"ב?

אין

7. לכמה שפות תרגמו את התנ"ך?

התנ"ך תורגם ל-2,454 שפות ברחבי העולם. אחריו הספר שתורגם להכי הרבה שפות הוא - פינוקיו!

8. כמה שפות סימנים יש בעולם?

300

פעילות הבנת הנקרא ושיתוף חברים בקבוצות ג'יקסו

מיומנויות המאה ה-21: תקשורת, עבודת צוות

ציוד עזר נדרש: טקסט מחולק ליחידות כמספר המשתתפים בקבוצה, ומשוכפל כמספר הקבוצות. 3-6 משתתפים בקבוצה.

שלבי הפעילות פתיחה: המנחה מסביר את פעילות. | 3 דקות

חלוקה לקבוצות: המנחה מחלק את המשתתפים לקבוצות הטרוגניות ומגוונות וממנה מנהיג לכל קבוצה. | 5 דקות

לימוד עצמי של יחידת הנושא: כל משתתף בקבוצה מקבל יחידת לימוד אחת, שנושאת מספר סידורי. על המשתתף ללמוד את היחידה ולהתכונן ללמד את חבריו. יש לאפשר למשתתפים מספיק זמן להתעמק בתוכן, לכתוב סיכום, נקודות חשובות וכיו"ב.

קבוצות התמחות: בהתאם למספרים הסידוריים של יחידות הלימוד, כל מספרי 1 מסתדרים בקבוצה אחת, מספרי 2 בקבוצה נוספת, וכך הלאה. כל קבוצה מעבדת ביחד את יחידת הלימוד המשותפת שלהם, מנסחת רעיון מרכזי / מסכמת את עיקרי הדברים / עונה על שאלות מנחות שהוגדרו ע"י המנחה. על המשתתפים לדון בנושא שלמדו, ולתרגל ולהתאמן על הצגת הנושא בפני חבריהם בקבוצת הג'יקסו המקורית.

חזרה לקבוצת האם: לאחר הדיון בקבוצות ההתמחות, המשתתפים חוזרים לקבוצה המקורית שלהם. כל משתתף יציג בתורו את יחידת הנושא שלמד ודן בה בקבוצת ההתמחות. מנהיג הקבוצה קובע את סדר הדוברים, מקפיד על חלוקת הזמנים ומוודא שכל המשתתפים בקבוצה מבינים את החומר הנלמד.

סיכום: דיון במליאה על התובנות מהלימוד. | 5 דקות

רפלקציה על התהליך: במליאה | 2 דקות

אפשרויות לגיוון: ניתן לתת מבדק אישי על הטקסט כולו, עם ציון קבוצתי

חמש השפות המדוברות ביותר בעולם

1. סינית. יש בעולם כיום 1.3 מיליארד דוברי סינית ילידים. ועל אף שבסינית קיימים ניבים רבים, מיליארד מתוכם דוברים את הניב הדומיננטי, סינית מנדרינית. מדובר בשפה קשה ללמידה, מה שמגביל את ההתעניינות ברכישתה כשפה שנייה. בסין גם לומדים הכי הרבה תלמידים בעולם – יותר מ-140 מיליון תלמידי בית ספר יסודי ויותר מ-70 מיליון תלמידי תיכון. בישראל מבחן בגרות בסינית שאושר זה מכבר מאפשר לתלמידים רבים ללמוד ולהיבחן בשפה הסינית ביותר ובתי ספר. בעולם טכנולוגי, לימוד השפה הסינית מנדרינית, השפה הרשמית בסין, מהווה בסיס חשוב ליצירתם של קשרים משמעותיים, כנים וארוכי טווח בין סינים וישראלים. המשמעות של ידיעת השפה הסינית בעולם כזה הינה פתיחת דלתות לאופקים חדשים של אפשרויות בלתי מוגבלות עבור יזמים ישראלים בהווה ועבור ילדנו, דור העתיד.

2. ספרדית. השפה הספרדית היא בין חמש השפות המדוברות ביותר בעולם וכשבכל מקום אתם יכולים למצוא את דובר השפה, ידיעתה תוכל לעזור לכם בכל תחום. עם למעלה מ-35 מיליון דוברי ספרדית בארצות הברית ובאירופה, ספרדית היא השפה השנייה הכי פופולרית, אחרי סינית, ועם כ-400 מיליון דוברים, ספרדית היא שפה נפוצה ומדוברת ביותר בעולם. רק לשפות מנדרינית, והינדי יש יותר משתמשים. ספרדית היא שפה רשמית על פני ארבע יבשות והיא שפת אם ב-21 מדינות. המספר המוחלט של דוברי ספרדית וקצב הצמיחה שלהם, הופכים את לימוד ספרדית לבחירה חכמה. באירופה אמנם השפה מדוברת רק בספרד, אבל ספרדית היא השפה השלטת בדרום אמריקה. בניגוד לסינית, קל יחסית ללמוד אותה. ספרדית היא מה שאנו מכנים שפה "היסטורית". משמעות הדבר היא שהשפה מבוססת על לטינית, השפה של האימפריה הרומית העתיקה. מילים אנגליות רבות הם גם ממוצא לטיני, ולכן כאשר לומדים אוצר מילים בספרדית, ניתן בו זמנית להרחיב את אוצר המילים באנגלית.

3. אנגלית. השפה האנגלית היא אחת משלוש השפות המדוברות ביותר בעולם, והיא נמצאת במקום השלישי והמכובד אחרי הסינית והספרדית. אנגלית עם 378 מיליון איש הדוברים אנגלית כשפת אם, המרוכזים בעיקר בבריטניה, אירלנד, ארה"ב, קנדה, אוסטרליה וניו זילנד. את השליטה המוחלטת שלה בתחום השפה השנייה, עם זאת, השיגה האנגלית לא בגלל מספר הדוברים הילידים אלא בגלל סיבות היסטוריות ותרבותיות. מעמדה של האנגלית כשפת העסקים הבינלאומית נשאר, ולהשפעה הבריטית הצטרף בהמשכה כוחה התרבותי העצום של ארצות הברית. זו הסיבה שכמעט כל אדם שלא גדל בבית דובר אנגלית ילמד אנגלית בשלב מסוים בחייו. גם במדינות שאינן דוברות אנגלית, השפה היא לרוב השפה השנייה המדוברת והיא זכתה כבר מזמן במעמד של שפת תקשורת בין-לאומית. סביר מאוד להניח שאם שני אנשים שלהם שפות אם שונות, שאינן אנגלית, ירצו לתקשר זה עם זה – הם יתקשרו באמצעות השפה האנגלית. כששולטים בשפה האנגלית אפשר ליהנות הרבה יותר מטיוולים ברחבי העולם ולהפיק מהם הרבה יותר.

חמש השפות המדוברות ביותר בעולם

1. סינית. יש בעולם כיום 1.3 מיליארד דוברי סינית ילידים. ועל אף שבסינית קיימים ניבים רבים, מיליארד מתוכם דוברים את הניב הדומיננטי, סינית מנדרינית. מדובר בשפה קשה ללמידה, מה שמגביל את ההתעניינות ברכישתה כשפה שנייה. בסין גם לומדים הכי הרבה תלמידים בעולם – יותר מ-140 מיליון תלמידי בית ספר יסודי ויותר מ-70 מיליון תלמידי תיכון. בישראל מבחן בגרות בסינית שאושר זה מכבר מאפשר לתלמידים רבים ללמוד ולהיבחן בשפה הסינית ביותר ויותר בתי ספר. בעולם טכנולוגי, לימוד השפה הסינית מנדרינית, השפה הרשמית בסין, מהווה בסיס חשוב ליצירתם של קשרים משמעותיים, כנים וארוכי טווח בין סינים וישראלים. המשמעות של ידיעת השפה הסינית בעולם כזה הינה פתיחת דלתות לאופקים חדשים של אפשרויות בלתי מוגבלות עבור יזמים ישראלים בהווה ועבור ילדנו, דור העתיד.

2. ספרדית. השפה הספרדית היא בין חמש השפות המדוברות ביותר בעולם וכשבכל מקום אתם יכולים למצוא את דובר השפה, ידיעתה תוכל לעזור לכם בכל תחום. עם למעלה מ-35 מיליון דוברי ספרדית בארצות הברית ובאירופה, ספרדית היא השפה השנייה הכי פופולרית, אחרי סינית, ועם כ-400 מיליון דוברים, ספרדית היא שפה נפוצה ומדוברת ביותר בעולם. רק לשפות מנדרינית, והינדי יש יותר משתמשים. ספרדית היא שפה רשמית על פני ארבע יבשות והיא שפת אם ב-21 מדינות. המספר המוחלט של דוברי ספרדית וקצב הצמיחה שלהם, הופכים את לימוד ספרדית לבחירה חכמה. באירופה אמנם השפה מדוברת רק בספרד, אבל ספרדית היא השפה השלטת בדרום אמריקה. בניגוד לסינית, קל יחסית ללמוד אותה. ספרדית היא מה שאנו מכנים שפה "היסטורית". משמעות הדבר היא שהשפה מבוססת על לטינית, השפה של האימפריה הרומית העתיקה. מילים אנגליות רבות הם גם ממוצא לטיני, ולכן כאשר לומדים אוצר מילים בספרדית, ניתן בו זמנית להרחיב את אוצר המילים באנגלית.

3. אנגלית. השפה האנגלית היא אחת משלוש השפות המדוברות ביותר בעולם, והיא נמצאת במקום השלישי והמכובד אחרי הסינית והספרדית. אנגלית עם 378 מיליון איש הדוברים אנגלית כשפת אם, המרוכזים בעיקר בבריטניה, אירלנד, ארה"ב, קנדה, אוסטרליה וניו זילנד. את השליטה המוחלטת שלה בתחום השפה השנייה, עם זאת, השיגה האנגלית לא בגלל מספר הדוברים הילידים אלא בגלל סיבות היסטוריות ותרבותיות. מעמדה של האנגלית כשפת העסקים הבינלאומית נשאר, ולהשפעה הבריטית הצטרף בהמשכה כוחה התרבותי העצום של ארצות הברית. זו הסיבה שכמעט כל אדם שלא גדל בבית דובר אנגלית ילמד אנגלית בשלב מסוים בחייו. גם במדינות שאינן דוברות אנגלית, השפה היא לרוב השפה השנייה המדוברת והיא זכתה כבר מזמן במעמד של שפת תקשורת בין-לאומית. סביר מאוד להניח שאם שני אנשים שלהם שפות אם שונות, שאינן אנגלית, ירצו לתקשר זה עם זה – הם יתקשרו באמצעות השפה האנגלית. כששולטים בשפה האנגלית אפשר ליהנות הרבה יותר מטיולים ברחבי העולם ולהפיק מהם הרבה יותר.

4. ערבית. יש בערך 315 מיליון דוברי ערבית כשפת אם בעולם. הנתון הזה, עם זאת, לא מספר את הסיפור כולו. הערבית המודרנית 'הסטנדרטית' קיימת בעיקר בצורתה הכתובה, שבה היא משותפת לכל דוברי הערבית באשר הם. ערבית מדוברת, עם זאת, היא סיפור אחר לגמרי. הניבים המקומיים שונים מאד ממדינה למדינה, ואזרח סעודיה שייתקל בעירקי, לדוגמה, יתקשה מאד לנהל אתו שיחה, אלא אם כן שניהם יעברו לשוחח בערבית 'הרשמית'. לימוד השפה הערבית יעניק לכם גישה ישירה לאחת מהתרבויות העתיקות והעשירות ביותר בעולם. כיום השפה הערבית נחשבת לאחת משפות העסקים המבוקשות בעולם והפריחה של נסיכויות המפרץ מעידה על החשיבות של הערבית בכלכלה המודרנית. השפה הערבית היא אחת מהשפות הרשמיות במדינת ישראל ומהווה את השפה המועדפת על תושבים רבים בארץ. לצד עברית ואנגלית, ערבית היא שפה חשובה במרחב הציבורי הישראלי ומאפשרת הזדמנות של ממש לייצר יחסי שכנות טובים יותר.

5. הינדית. הינדית היא שפת האם של כ-260 מיליון בני אדם. מקור השפה ההינדית הוא בסנסקריט ובפרסית. בחלק מהאזורים בהודו (דלהי, אוטר פרדש, ביהר, ועוד), זוהי השפה העיקרית המדוברת. בחלקים אחרים, כמו פנג'ב או בנגאלי, היא אחת מכמה שפות הנהנות ממעמד דומה למדי. הינדית ואנגלית הן השפות הרשמיות של ממשלת הודו. האזרח ההודי הממוצע לומד כיום לשוחח בשלוש שפות: הינדי, אנגלית ושפת המחוז בו הוא חי. לאחר קבלת העצמאות מבריטניה, האספה המכוננת אימצה את ההינדי כשפה רשמית בכל הודו ב-14 בספטמבר 1949, וכיום מציינים יום זה כ"יום ההינדי". אגב, אם הינדית נשמעת לכם כמו שפה מרוחקת ומסתורית במיוחד, אולי תופתעו לדעת שהיא תרמה כמה וכמה מילים לשפת היומיום שלכם - ביניהן 'שמפו' ו'ג'ונגל'.

Thank You!	감사합니다		
Obrigado	شكراً	Спасибо	
	谢谢	感謝	Merci
Gracias	Danke		

אם תדבר לאדם בשפה שהוא מבין,
דבריך יגיעו למחשבתו.

אם תדבר לאדם בשפת האם שלו,
דבריך יגיעו לליבו.

נלסון מנדלה -

